

Een terugblik op ons jubileumjaar

JAN HENDRIKX

Vorig jaar vierden wij ons 25-jarig jubileum. Om dit niet ongemerkt voorbij te laten gaan, organiseerden we elke maand een activiteit waaraan iedereen kon deelnemen. De twee hoogtepunten waren het bezoek aan het Tweede Kamergebouw in Den Haag en natuurlijk de filmavond met boekpresentatie die bijzonder goed bezocht werd.

Onderstaand een korte terugblik op afgelopen jaar. De bijbehorende foto's zijn, op een enkele uitzondering na, gemaakt door onze 'hoffotograaf' Frans Lussenburg.

Het feestjaar begon in **januari** met een lezing van Truus Rokks over diverse kalenders en almanakken. Het oudst bewaarde exemplaar dateert uit 1598. Het is heel bijzonder dat er in het RHCL (het voormalige Rijksarchief) in Maastricht nog zoveel bewaard zijn gebleven. Truus liet voorbeelden zien van wat er zoal op de almanakken vermeld werd: niet alleen stond er de datum op, maar ook welke heiligendag het was, wanneer Pasen viel, de jaar- en paardenmarkten, aanwijzingen voor de gezondheidszorg, wanneer het volle maan was, weersvoorspellingen en aanwijzingen voor zaaien en planten. Kortom: een gids voor de vele aspecten van het dagelijks leven toentertijd. En dit alles gebaseerd op de astronomie. Sommige almanakken gingen nog verder en vermeldten wisselkoersen van de verschillende munten, ontwikkeling van de graanprijzen, historische kronieken en nieuwsrubrieken. En niet te vergeten de vertrek- en aankomsttijden van de postkoetsen naar alle hoeken van Europa, vanuit Maastricht naar Cadix, Danzig, Moskou, Marseille en Napels. Maar ook naar redelijk nabijgelegen bestemmingen als Bergen op Zoom en Groningen.

Het was een inspirerende lezing waarbij Truus ook iedere bezoeker de mogelijkheid bood om te bladeren in allerlei oude almanakken. Een almanak had in die tijd min of meer dezelfde functie als het internet nu...

In **februari** bezochten we het Eyewitness WO2 Museum in Beek, waar middels meerdere levensecht ogende diorama's diverse scenario's worden nagebootst. Op een eenvoudige manier – zeer zeker ook geschikt voor jeugdi-

gen – wordt uitleg gegeven over verschillende gebeurtenissen uit de Europese geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast is de hoeveelheid aan verzamelde uniformen, attributen en ander materiaal zeer indrukwekkend te noemen. Een aanrader voor iedereen die geïnteresseerd is in de Tweede Wereldoorlog. De foto's gedurende deze excursie zijn gemaakt door Sydney Willems, kleinzoon van Johan Wouters.

In **maart** vond onze gebruikelijke jaarvergadering plaats, alhoewel dit jaar met een feestelijk tintje vanwege het jubileum. Daarom werd een groot aantal leden, die vanaf het eerste uur lid zijn van onze vereniging, in het zonnetje gezet. Na afloop van deze bijeenkomst zorgde oud-dorpsgenoot Wim Steinbusch voor een aantal liedjes van Limburgse bodem.

In **april** stond de presentatie van ons wandelboekje gepland, maar deze is door omstandigheden niet doorgegaan. De geplande wandeling "Rondom Sjin" ging wel door, waarbij men aan de hand van een gratis routebeschrijving een korte wandeling kon maken. Het weer was

helaas erg slecht; het zal dan ook niemand verbazen dat dit consequenties had voor de opkomst.

Op zaterdag 14 **mei** vertrokken we met twaalf personen richting Echt, naar het aldaar gelegen Museum van de Vrouw. Hoewel het een typische 'vrouwenaangelegenheid' betrof, was het toch opvallend dat zich bij de (weinig) inschrijvers ongeveer evenveel mannen als vrouwen hadden aangemeld.

Rond half twee werden we ontvangen door één van de vijftig vrijwilligers die ons in ongeveer anderhalf uur rondleidde langs de diverse vitrines met allerlei typische vrouwelijke attributen – waarbij de aanwezige mannen soms wat schichtig de andere kant opkeken – maar ook met zaken die niet typisch vrouwelijk waren zoals voorbehoedsmiddelen, seksuele voorlichting (of beter gezegd: het gebrek daaraan), ouderwetse keukenapparaten, weckglazen, een oude pick-up, kachels, ketels enz. Ook aan de rol van de RK Kerk en de pastoor met zijn huisbezoeken werd aandacht besteed. De verhalen van de begeleidster waren niet alleen boeiend en interessant, maar het was ook opvallend (eigenlijk ook weer niet) hoe men onder elkaar allerlei verhalen vertelde over hoe het thuis gebeurde. Alle verhalen kwamen neer op hetzelfde: huisgezinnen met veel kinderen, een duidelijke rolverdeling tussen man en vrouw, veel minder luxe en minder aandacht voor gezondheid en hygiëne, maar het was ook allemaal veel gezelliger, huiselijker en minder gejaagd. Het was vooral een feest van herkenning.

Het museum ademde een en al nostalgie uit voor met name de bezoekers die geboren zijn rond de Tweede Oorlog en die de jaren vijftig en zestig bewust hebben meegemaakt.

Zondermeer een geslaagde excursie; de mensen die er niet bij waren, hebben zeker iets gemist.

In **juni** stond een bezoek aan het kasteel van Wijlre met bijbehorende tuinen gepland. De deelname was verheugend: vijftientwintig personen hadden zich aangemeld. We werden in de buitenplaats, het in 2001 gebouwde Hedge House, ontvangen door onze gids Ien Kleikers. Door het minder goede weer werden al snel de paraplu's tevoorschijn gehaald. Onze gids vertelde over het ontstaan van de tuinen. Vanaf 1981 is het kasteel met bijgebou-

wen in eigendom van het echtpaar Jo en Marlies Eyck, voormalig eigenaars van de gelijknamige verfgroothandel. Het totale tuincomplex is ruim 6 ha groot en onderverdeeld in allerlei thema's. Het is duidelijk dat de tuin ontworpen is door een gerenommeerde tuinarchitect. Ook de bekende, in Heerlen geboren, architect Wiel Arets heeft hieraan zijn bijdrage geleverd. Achter elk onderdeel van de tuin zit een bepaalde filosofie. Zo is de omheining – met een totale snoeilengte van 6 km – qua vorm gelijk aan de aflopende dakranden van het Hedge House. Een ander gedeelte van de tuin waarin we wandelden is gemaakt in de vorm van een grote omgevallen boom, met een groot pad als stam en allerlei kleinere nevenpaden als vertakkingen. Op het eind van het pad is door de ontwerper, de Italiaanse kunstenaar Giuseppe Penone, een kunstboom ontworpen en geplaatst; deze is overigens niet van een echte boom te onderscheiden.

Na de rondgang in de tuinen werden we rondgeleid in het Hedge House zelf, waarin een speciale expositieruimte is ingericht met tentoongestelde foto's van de Maastrichtse fotograaf Kim Zwarts, welke hij hoofdzakelijk heeft gemaakt in de binnenlanden van Amerika. Het waren opnames van verkeerssituaties zonder dat er automobilisten op te zien waren. Alle foto's – overigens allemaal in zwart-wit – zijn genomen rond zes uur in de ochtend. De fotograaf gebruikte geen digitale camera maar een ouderwets fototoestel uit de beginjaren van de vorige eeuw. Na anderhalf uur was de excursie afgelopen (en de regen ook) en ging iedereen huiswaarts na deze alleszins geslaagde rondleiding.

Op zaterdag 16 **juli** bezochten we, onder een stralende zon, de heemtuin bij Kasteel Schaloen in Oud-Valkenburg.

We werden welkom geheten door Margriet Tabbers, beter bekend als Margriet Ackermans die als kind lang in de Grachtstraat heeft gewoond. Een aantal deelnemers was in het verleden wel eens in deze tuin geweest, een enkeling kwam er minimaal één keer per jaar en voor sommigen was het zelfs de eerste keer. Dat ontlokte iemand de opmerking dat deze tuin kennelijk te dichtbij ligt...

De heemtuin is ongeveer vijftig jaar geleden ontworpen door Louis Lemmerling, het toenmalige hoofd plantsoendienst van de gemeente Valkenburg-Houthem. Momenteel wordt alles geheel onderhouden en geëxploiteerd door ongeveer zestig vrijwilligers.

De tuin bestaat uit verschillende onderdelen; zo is er een gedeelte waarin de dagelijkse groenten staan die nu maar vooral vroeger in elke tuin stonden, zoals allerlei soorten kool, aardbeien, bonen en erwten, maar ook hop, voor het bereiden van bier. Voor de ouderen onder ons (en dat was bijna iedereen) waren het veelal bekende planten. Opvallend was een tuintje aangelegd met uit België gehaalde vervuilde grond, waarin planten zijn geplant die alleen maar op dat soort grond bloeien, met de toepasselijke naam zinkvioletje. Dat de tuin niet zomaar een *koalef* was zoals bij de meeste huishoudens, blijkt ook uit enkele exotische planten die niet vaak voorkomen in dit gebied. Hiermee wilde Lemmerling aangeven dat deze tuin bijzonder was.

Ook is er een speciale bijenafdeling. Hier kan het hele proces van het produceren van honing door de bijen van dichtbij bekeken worden in speciale daarvoor gemaakte raten.

Het meest interessante onderdeel is ongetwijfeld de molen. Deze dateert uit midden zeventiende eeuw en werkt nog geheel op waterkracht. De ijzeren delen van het

maalmechanisme zijn in de negentiende eeuw aangebracht.

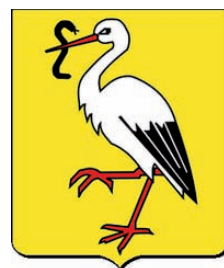
Een bakoven, zoals die vroeger bij elke hoeve en kasteel hoorde is, kan eveneens worden bekeken. Onze gids vertelde dat deze bakoven vroeger uit brandveiligheidsoverwegingen altijd een stuk uit de buurt van de gebouwen werd gebouwd. Eén enkele vonk zou namelijk het hele gebouw, dat voornamelijk bestond uit hout en stro, in vlammen kunnen doen opgaan.

Prominent aanwezig in de heemtuin is de levensboom. Deze zestig meter hoge boom, met een gigantische omvang, is rond 1800 geplant en nu dus ruim 200 jaar oud. Dat lijkt oud, maar de oorspronkelijke gebouwen van kasteel Schaloen dateerden reeds uit de veertiende eeuw, dus zo bekeken is die boom nog 'piepjong'.

Na afloop waren we allemaal weer veel wijzer geworden en na het bestuderen van allerlei planten en de daarbij gekregen uitleg van Margriet waren we het over één ding eens: onkruid bestaat niet. In de plantenwereld heeft namelijk elke plant of plantengroep een bijzondere functie. De ene plant dient een medicinale of cosmetische doel, terwijl andere een signaalfunctie hebben, waarbij de mooiste planten vaak de meest giftige zijn. Uiteraard worden ook veel planten gekweekt voor huishoudelijk gebruik, zoals voor het bereiden van voedsel en bier.

Na een wandeling van ongeveer twee uur kwam een einde aan deze plezierige en leerzame rondleiding. Een bijzonder geslaagde bijeenkomst, niet op de laatste plaats door de prettige en enthousiaste uitleg van Margriet.

Op zaterdag 20 augustus vertrok de bus al vroeg in de ochtend naar Den Haag voor een excursie naar het politieke hart van ons land, met aan boord zevenendertig personen die hieraan deelnamen. Het was in alle opzichten een bijzonder geslaagde excursie; zelfs het weer werkte mee: droog, ruim twintig graden en windstil. Kortom: ideaal excursieweer.

Donderdagavond 18 augustus, in een lezing die verzorgd werd door Marcia Weusten (dochter van Fon), werden de geïnteresseerden op een boeiende en deskundige wijze ingeleid in het ontstaan van Den Haag en zijn historische geheimen. Marcia was tevens gids tijdens de excursie zelf. Onderweg ging zij nog eens uitgebreid in op het programma van die dag.

Rond half tien in de ochtend kwamen we al aan in de Hofstad, ruim voordat het echte programma kon beginnen, dus tijd genoeg om het eerste kopje koffie te gebruiken en – voor sommigen – de eerste Jägermeister. Gezamenlijk werden we rond elf verwacht bij het beeld van Willem van Oranje vlakbij het Binnenhof, waar Marcia de deelnemers indeelde in twee groepen. De ene groep maakte 's ochtend een wandeling door Den Haag en bracht 's middags een bezoek aan het Tweede Kamergebouw, bij de andere groep was het net andersom.

Indrukwekkend was zondermeer de Ridderzaal, waar we even te gast waren en waar we een uitgebreide inleiding kregen door medewerkers van het bedrijf Prodemos. Het is deze plaats waar we die zaterdag zaten en waar we beseften dat enkele dagen later, op de traditionele derde dinsdag van september, alle hoogwaardigheidsbekleders van Nederland – ministers, Kamerleden en hun familieleden – konden luisteren naar de jaarlijkse troonrede van onze koning Willem-Alexander, in het bijzijn van koningin Maxima.

Ook het bezoek aan de Tweede Kamer was bijzonder, alwaar we weer op een ontspannen manier uitleg kregen over het Nederlandse parlementaire stelsel. Ook hier was de beveiliging streng, vergelijkbaar met de incheckbalie op Schiphol.

In september bezochten we het boerderijmuseum in Schimmert. Drieëntwintig personen hadden zich aangemeld om op een zonnige zondagmiddag dit museum te bezoeken.

Rond één uur werden we welkom geheten door de eigenaar/exploitant. Hij vertelde dat het museum enkele ja-

ren geleden als hobby was ontstaan, maar gaandeweg, mede op verzoek van de gemeente, is uitgegroeid tot een grote toeristische attractie die middels mensen met een beperking wordt gerund. Niet alleen oude boerderijmachines (oude tractoren, oude zaaimachines en een installatie om zelf boter te maken vielen er te bewonderen, maar tevens konden we op het buitenterrein, ter grootte van ongeveer 1 ha, allerlei gewassen bekijken.

Ook hier was voor veel bezoekers sprake van een grote herkenning en werden allerlei herinneringen uit de kindertijd opgehaald.

De hoeveelheid tentoongestelde voorwerpen, inclusief een compleet ingerichte woonkamer en keuken uit de vorige eeuw, was indrukwekkend. De zeis en de pik om gewassen te maaien, wie van de oudere generatie kent ze niet? De boer ging uren, zelfs dagen achtereen gebukt om de gewassen handmatig te maaien, met zijn vrouw die erachteraan kwam om van de gewassen schoven te binden. Gaandeweg werden de zeis en de pik vervangen door moderne machines als de maaimachine, eerst getrokken door één of twee paarden en later door een trekker. Na de maaimachine kwam de combine, die de gewassen maaide, dorste en samenperste tot grote stobalen. Een hele vooruitgang voor die tijd.

Het is duidelijk dat de mensen – niet alleen de mannen, maar zeker ook de vrouwen – vroeger hard moesten werken. Dan is het ook niet verwonderlijk dat die generatie minder oud werd en er ook oud uitzag. Vroeger was iemand van zeventig jaar (als hij of zij al zo oud werd) écht oud; tegenwoordig begint men dan nog eens aan zijn tweede jeugd...

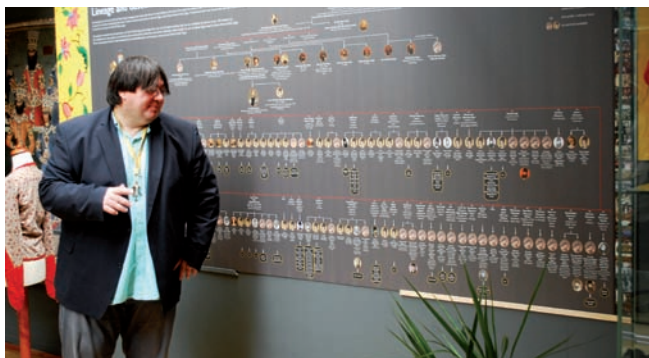

Rond drie uur werd het, op een zonovergoten terras, tijd voor koffie en echte Limburgse vlaai.

Het was een bijzonder geslaagde middag. Iedereen die er niet bij was wordt toch aangeraden eens een zondagmiddag vrij te maken om dit boerderijmuseum te bezoeken. Zeer zeker de moeite waard.

In **oktober** stond een bezoek aan het Ursulinenconvent in Eijsden op het programma. Tot dit complex behoort ook het familiemuseum en het Afrikamuseum.

Aan het begin van de excursie werden we ingewijd in de geheimen van het DNA en het 'bewijs' dat de mens afstamt van de aap, met name van de chimpansee en de bonobo. Opvallend daarbij is dat deze twee apensoorten 48 chromosomen hebben en de mens slechts 46. Vervolgens werden we door directeur Leo Barjesteh van Waalwijk van Doorn zelf rondgeleid en kwamen we terecht in de wereld van de evolutietheorie die ontwikkeld is door Charles Darwin en bewezen is door de in Eijsden geboren wetenschapper Eugène Dubois.

De directeur, overigens volgens eigen zeggen een directe afstammeling van de vroegere sjah van Perzië (thans Iran), houdt zich voornamelijk bezig met het opstellen van stambomen en het onderzoeken van familieverbanden. Al deze stambomen zijn uitgebeeld op panelen die tegen de muren zijn bevestigd. Zo hing er een paneel waaruit bleek dat voormalig premier Wim Kok en Angelina Jolie tot ongeveer zes generaties terug familie van elkaar zijn. Letterlijk de grootste blikvanger – ongeveer drie meter hoog en met een totale lengte van twintig meter – was ongetwijfeld het stamboomonderzoek van Karel de Grote, vanaf zijn geboorte tot heden. Volgens Leo is dit het grootste stamboomonderzoek in Europa.

Na een rondleiding van twee en een half uur kwam er een einde aan deze boeiende bijeenkomst en was het tijd voor de gebruikelijke koffie met vlaai in het ernaast gelegen cafeetje. Door vier personen is nog op eigen gelegenheid de twee andere verdiepingen verkend. Rond 17.30 uur gingen ook deze laatste bezoekers huiswaarts. Bijgaande foto's zijn nu eens niet gemaakt door Frans Lussenburg, maar door onze voorzitter Fon Weusten.

De geplande excursie in **november** naar het museum Techniek met 'n Ziel in Neerkant vond geen doorgang. Dit had te maken met een te geringe belangstelling.

De afsluiting van ons jubileumjaar in **december** was een daverend succes. Op de (inmiddels traditionele) filmavond vond deze keer de première plaats van de dorpsfilm, waarin diverse dorpsaspecten en -activiteiten getoond werden. Ook kwam de rondgang aan bod die de medewerkers van onze werkgroep Beeldarchief door de dorpen gemaakt hebben, waarbij huizen en bewoners op film zijn vastgelegd. Een en ander is gedaan in navolging van de twee eerdere dorpsfilms uit 1958 en 1967, zodat ook toekomstige generaties kunnen genieten van dit tijdsbeeld.

Meteen na de pauze vond de presentatie van het Sjinse portrettenboek "*Couleur Locale*" plaats, waarbij het eerste exemplaar werd uitgereikt aan pastoor Frans Mol. Dit boek werd in een oplage van tweehonderdvijftig exemplaren gedrukt en was al bij de voorintekening voor meer dan de helft verkocht.

